

זהו הקצה של הקצה של הקרחון. אבל איפה הקרחון?

התניקן ועל המדינה

זקוק לאשראי. כלי אשראי אין ייצוא, אין ייצור, אין כלום. לאשראי יש מחיר. קוראים לו ריבית. הריבית היא חלק מעלות הייצור. גובה הריבית משפיע במישרין על כושר-התחרות של הייצור.

הריבית הישראלית מהווה מזה זמן רב אסון לבלכלה הישראלית. היא פרי געת קשה בכושר-התחרות של מיסד העולם. הנאלצים להתחרות עם מיסד העולם בארצות שבהן הריבית נמוכה הרבה יותר.

ישראל-אקסטרה, על פוליטיקאיה וכלכלניה ועיתונאיה, מדברת בלי-הרהף על השכר הגבוה של העובד הישראלי, ההורס את כושר-התחרות של המשק הישראלי. לא עברה שנה בתולדות ישראל מבלי שחבורה זו (הכוללת גם את ראשי המשק ההסתדרותי הענקי) תפתח בועקה גדולה בנוסח: צילול את הממשק; הורידו את השכר! הקפואו את תוספת-ההיוקר!

אך על הריבית לא דיבר איש.

אפשר למצוא סיבות פשוטות לקשריה השתקה סביב התפקיד החמסני שמילאו הבנקים.

הפוליטיקאים זקוקים לתרומות. העיתונות זקוקה למודעות. ראשי-הכלכלה זקוקים לאיש ראי ולא רצו להרגיז את נותני האשראי. האקדמאים משרתים את בעלי-העוצמה. לכולם היתה סיבה טובה לשתוק.

אך יש סיבה עמוקה יותר: הסולידריות של בני המעמד החדש, הרגשות השותפות של כל חלקי ישראל-אקס-טרה.

ארנסט יפת ועמיתיו נמצאים כמרכז המעמד הזה. ככל ששמנו, כן גדל שיגעון-הגרות שלהם. הם דימו את עצמם כשותפים לגדולי הבנקאים בעולם, לגדולי העשירים ברחבי-העולם. הם התחרו לו לחלום חלומות מטורפים.

את-האזהרה הגדול הראשון היה פרשת יעקוב לוינסון. כאשר פוצץ העולם הזה את הפרשה הזאת, קמה זעקה גדולה — אך תוך כמה שבועות התאחד המעמד, ובאמצעות מכשריו (המיסטר, העיתונות, הפוליטיקאים) כוסה הכל בשמירה עבה. שיגעון-הגדלות של לוינסון, שהתחיל להקים לעצמו אימפריה כלכלית פרטית כחול, הוסתר.

אפשר לומר שלוינסון התאבד כדי להציל את המעמד.

אחרי-כך באה ההתמוטטות הגדולה של מניות הבנקים. המדינה נאלצה לקחת הודעת מכיס אזרחיה, כדי לכסות את החובות שנבעו מטירוף-המערכות של הבנקים. היה או סביר שתקום קריאה ציבורית גדולה להלאמת הבנקים — לא רק הלאמת ההפסדים, אלא גם הלאמת הרכוש, הנכסים והעסקים. אולם קריאה זו לא הושמעה (מלבד בשבועון זה). מדוע? מפני שכל חברי המעמד וסוכניו, כלכלניו ופוליטיקאיו, פקידיו ועיתונאיו, חשו לעזרת המעמד הנצור.

עכשיו קורה אותו הדבר שוב.

העיתון הארץ פוצץ את פרשת יפת. קמה זעקה גדולה. הכל מתריעים, מגנים, מאשימים. יש פסטיבל תיקשורת.

חברי הממשלה, חברי ועדת-הבספים של הכנסת, ראשי הסוכנות היהודית, אנשי "בנק ישראל" והסיקה על הבני-קימ, הכלכלנים והעיתונאים הכלכליים — כל מי שצריכים היו לדעת, לבקר, לסקור עין ולחשוף — מכריזים עכשיו שלא ידעו, לא שמעו, לא ראו, לא הריחו.

זה בסדר. אין מה לדאוג. איש לא ייענש, שום דבר לא יתוקן.

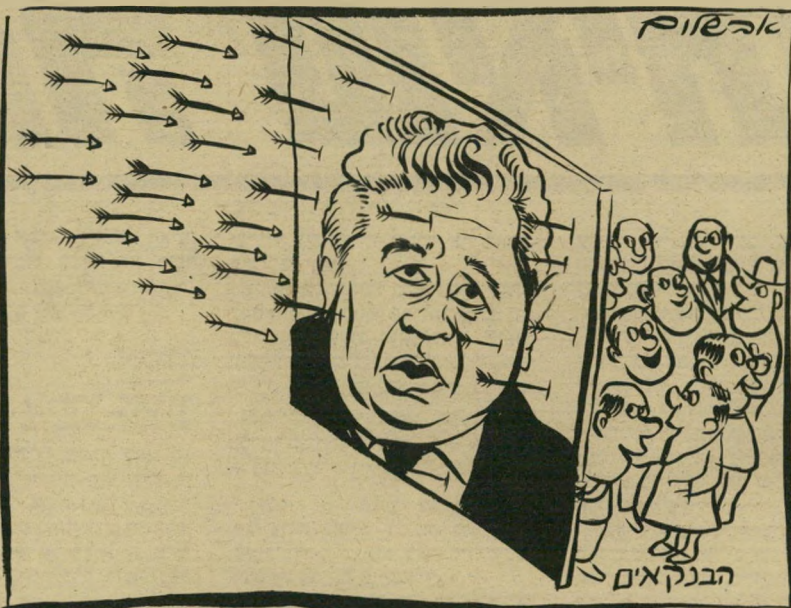
המעמד החדש יכול להמשיך לחגוג.

אובלת במיסעדות משלה, קונה בח' ניות משלה (בחול), יושבת במטוסים במחלקה משלה, נפגשת באירועים משי' לה, מדברת בעגה משלה (תערובת לבנטינית של עברית קלוקלת ואנגלית קלוקלת, מין יידיש חדשה).

זהו המעמד החדש, אשר ארנסט יפת הוא נציגו המובהק. לכן ניתן לו כל מה שניתן לו, בסודיות הרגילה, שלא היתה סודית כקרב המעמד עצמו. ורק אחרי שקמה זעקה נוראה בציבור, נאלצו שאר בני המעמד להעמיד פנים כאילו הם מקריי-בים אותו ומגנים אותו.

איש לא ידע, איש אינו אחראי. איש אינו אשם. אילו ידעו אז...

ב'יקיר, יפת, אך אם צריכים להשמיע אותו

קצת כדי להציל את המעמד עצמו, ההכרח לא יגונה.

הו קצה יקררון, אבל אין זה הקרחון עצ-מו. הוא יבוי מתחת לפני המים, והוא גדול ומסוכן. הוא יכול להטביע את ישראל כולה, כשם שהקרחון ההוא הטביע את האונייה טיטאניק. הקרחון הוא תפקוד הבנקים בכלכלה הישראליה.

זהו נושא שאין מדברים עליו בישראל. סביבו יש קשר של שתיקה, שלא רק גדולי-המשק שותפים לו, אלא גם הכלכלנים, הפוליטיקאים, העיתונאים, רואי-החשבון ושאר המעורבים. **הבנקים הישראליים אינם החמצן של המדינה, ומעולם לא היו. הם היו התנקן של המדינה.**

מאז שנות ה-60, ואולי עוד לפני כן, החלה הבנקאות לצמוח כמו צמח בוכניו, הגדול את הקרקע והאוויר מכל שאר הצמחים. היא גדלה ותפחה, בלי כל יחס לשאר חלקי המשק. **המשכורות של המנהלים, שהחלו אז גדלות כמו גידולים ממאירים, היו רק סימפטום אחד של המחלה. כמוהם צמחו סניפי-בנקים בכל פינת-רחובות כמו פיטריות, שנייפים-שלושה במקום אחד. צמחו בנייני-הפאר, צמחו המאז-זנים המנפחים.**

לא רק בצמרת צמחו המשכורות, אלא גם בתחתית. לא פעם קיבלה נערה מתחילה מאחרי דלפק של בנק משכורת גבוהה מזו של פועל מיומן אחרי 20 שנות-עבודה מפרכת, בבית-חרושת ללא מיוג-אוויר.

ל זה לא צמח בחלל ריק. הכסף הדרוש בא מאיזושהו מקום. הוא בא משאר ענפי המשק, ובעיקר מענפי-המשק היצרניים.

הכסף הוא אכן החמצן של הכלכלה. הייצור

אפשר לדבר עליו בלי סוף ותוך כדי כך להשכיח את חלקם של כל האחרים. זהו הטריק הישן של "תיפסו את הגנב" הגנבים ממקרים את כל תשומת-הלב במישהו, מצטרפים לרדיפה אחריו, צועקים בקול-ייקולות — וכך הם עצמם ניצלים.

"תיפסו את יפת!" צועקים המנהלים, הפוליטיקאים, הכלכלנים, הסקידים הבי-כירים, העיתונאים וכל השאר, וכך הם מקווים — בצדק — להציל את עצמם.

אמת היא שפרשת יפת אינה אלא הקצה של הקרחון.

הקצה עצמו — זה אשר יפת הוא החרד העליון

ריאל שרון לא ערך את מילחמת-הלבנון לבדו.

יתכן שהוא הגה את הרעיון, ושהוא היה הכוח המניע. אבל יחד איתו פעלו ראשי-משלה, שרים ופוליטיקאים אחרים, אלופים, אנשי-מודיעין, פקידים בכירים, דיפלומטים, מיוזחנים, עיתונאים ועוד.

כל אלה היו אשמים. אך ברגע המכ-ריע והטל הכלכלי על אריאל שרון, האיש האחרון-היחיד האשם בכל.

התוצאה היא שכל המערכת יצאה זכאית. (מלבד מנחם בגין, ששפט את עצמו ושגור על עצמו מאסר-עולם).

התוצאה העיקרית: שום לקח לא הוסף, שום מסקנה לא הוסקה.

המערכת הפוליטית, הצבאית, המודיעינית, האקדמית והעיתונאית לא השתנה כמלוא הנגימה. הכל נשאר על מקומו בשלום, מוכן ומזומן לבצע את הטיפשות הבאה, שתהיה גרועה מפשע. **כך גם לגבי ארנסט יפת.**

יתכן שהוא אחראי יותר מכל אדם אחר למה שקרה במערכת הבנקאות. אבל יחד עימו פעלו מאות בנקאים בכירים אחרים, שרים ופוליטי-קאים אחרים, חברי ועדת-הבספים של הכנסת, פקידים בכירים, אנשי בנק ישראל, אנשי האוצר, כלכלנים מיקצועיים, עיתונאים, עורכי-דין, רואי-חשבון.

כל אלה אשמים, אך ברגע המכריע השכילו להטיל את הכל-הכל על ארנסט יפת.

התוצאה היא שכל המערכת יצאה זכאית. איש לא נענש, איש לא הואשם.

וממילא: הכל נשאר על מקומו בשי-לום. שום לקח לא הוסף, שום דבר לא תוקן.

די לצעוק כמה סיסמות נגד יפת, די לבעוט בו כמה פעמים (זה לא כואב לו, כי גופו עטוף בכמה מיליוני שטרות ירוקים).

הפרשה תיגמול, הכל יישבה, וה-מערכת תמשיך לתפקד כפי שתיפקדה עד עכשיו.

כן היה כדאי למערכת לתת לארנסט יפת פיצויים אגדתיים כאלה, ופנסיה רמיונית כזאת. אילו פעל מאחורי הקלעים תכנן גאוני, יורשו של מאקיאווולי, היה מציע לחברי מועצת-המנהלים של בלד' לתת ליפת ארבעה מיליוני דולארים כפיצויים, 300 אלף דולארים כפנסיה חודשית.

עצם החוצפה ועזות-ההמצח הטמונים באתנו זה, עצם גדולה של שערוריה זו, הזועקת לשמים, הבטיחה את השגת המטרה: הפחת הדעת מדרברים שהם חמורים לעין-שערור ויתר.

ולראיה: אין איש בודק עתה את פעולת הבנקים, את מעשיהם בעשרים השנים האחרונות, את התפקוד הרדיהאסון שהם מילאו ועדיין ממלאים בחיי המדינה.

מקללים את יפת. ואיך אפשר אחרת? יפת הנבל, יפת החמסן, יפת רודף-הבצע, יפת המתפלש במתורת.

זהו מעמד שניתק את עצמו בהדרגה מן העם, והמהווה עתה עם בפני עצמו. לא ישראל הראשונה, אלא ישראל הראשונה-אקסטרה.

ישראל-אקסטרה זו אינה באה בכלל במגע עם ישראל האחרת — הראשונה, השניה והשלישית — מלבד הפוליטיקאים, הנאלצים מדי פעם לרדת אל העם. לנשק תינוקות ולהניף להמונים במימונות.

מלבד אלה, חיה ישראל-אקסטרה זו בעולם משלה, גרה בשכונות משלה,